

Ziraat Fakültesi Öğrencilerinin Meslekten Beklentilerinin Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneğinde İncelenmesi

Nuray KIZILASLAN^{1*} Rûveyda KIZILOĞLU¹ Tayfur ÜNAL¹
Tubanur ÇAKIR¹ Cevdet HANEDAR¹ Halil KIZILASLAN¹

¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Taşlıçiftlik, Tokat
e-posta: nuray.kizilaslan@gop.edu.tr

Alındığı tarih (Received): 26.01.2016

Kabul tarihi (Accepted): 02.08.2016

Online Baskı tarihi (Printed Online): 28.02.2017

Yazılı baskı tarihi (Printed): 02.05.2017

Öz: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nin toplam öğrenci sayısının gayeli örnekleme yöntemi ile %30'u alınarak 263 öğrencisine anket çalışması uygulanmış, ziraat mühendisliği mesleğinden beklentileri incelenmiştir. SPSS 16 versiyonunda veriler analiz edilmiş, frekans tabloları ve çapraz tablolar oluşturulmuştur. Ayrıca verilere Ki-Kare analizi uygulanmış bağımlılık katsayıları belirlenmiştir. Öğrenciler genel itibarıyla mesleğin istihdamı konusunda endişelidir. Öğrenciler ziraat fakültesi sayısının artması ve arz fazlası mezunların olması mesleği gelecekte istihdam sorununa yol açacağı görüşündedir. Ziraat mühendislerine ödenen ücretlerin düşük olması da öğrenciler ayrı bir problem olarak görülmektedir. Ayrıca mesleğin itibarını kaybetmesi ve kamu ziraat mühendisi alımlarının yetersiz olması öğrencilerde motivasyon eksikliğine yol açmaktadır. Bunun yanında öğrenciler ziraat mühendisliği ve öğrenim görmüş oldukları bölümlerin geleceği konusunda karamsardır. Bu da öğrencilerin öğrenim hayatlarında özgüven eksikliğine sebep olacaktır. Öğrenciler mezun olduktan sonra uzun süre işsiz kalacağı endişesi ile öğrenim görmektedir bu da öğrencileri başarısızlığa ve ciddi kişisel problemlere yöneltecektir. Yine %51.0'i yurt dışında çalışmayı düşünmekte olup, %27.3'ü de mesleğin geleceğinden umutsuz olarak başka sektörde iş aramayı düşünmektedir. %89.4'ü mesleğin geleceğinden umutsuz olmakla birlikte üniversite adaylarına ziraat mühendisliği mesleğini önermemektedir. Çalışmada ayrıca bahsi geçen bu sorunlara yönelik öneri ve stratejiler geliştirilmiş ayrıca ziraat mühendisliği mesleğinin geleceğe yönelik tespitlerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Mühendisliği, Öğrenciler, Meslek Beklentisi, Tokat

Studying The Expectations of Agricultural Faculty Students from Their Profession: The Case of Gaziosmanpaşa University

Abstract: 263 students, 30 % of the total students at Gaziosmanpaşa University Agricultural Faculty selected using purposive sampling method, were administered a questionnaire and their expectations from agricultural engineering were studied. The data were analyzed using SPSS 16 statistics software and frequency and cross tables were created. In addition, the Chi-Square analysis was applied to the data and correlation coefficients were determined. The students were generally worried about employment in agricultural engineering. They were of the opinion that the increasing number of agricultural faculties and surplus graduates would lead to employment problem in this field in the future. The low level wages paid to agricultural engineers was seen as another problem by the students. Apart from these, the profession is losing reputation and public employment of agricultural engineers is decreasing. This was thought to lead to the lack of motivation in students. Besides, the students were pessimistic about the future of agricultural engineering and the department they were studying. This will cause lack of self-confidence in students along their academic lives. Students attend their school worrying that they will be unemployed for a long time after they have graduated. This will also lead to failure and serious personal problems in students. 51.0 % of the students thought they could go to another country to work. 27.3 % thought they had to find a job in another sector since they were desperate about the future of their job. Though 89.4 % were hopeless about the future of their profession, they recommended agricultural engineering to the candidates of this field. The study also developed recommendations and strategies to address the aforementioned issues. It also studied some details about the future of agricultural engineering.

Keywords: Gaziosmanpaşa University, Agricultural Engineering, Students, Vocational Expectations, Tokat

1. Giriş

Tarım potansiyeli yüksek olan Türkiye'de tarımın ekonomik anlamda getirisi fazladır. Türkiye'de TÜİK (2015) verilerine göre; 2013 yılında sabit fiyatlarla tarımsal GSYH 113 Milyar TL ve tarımsal gelişme hızı ise, %3.5'tir. Yine TÜİK (2015) verilerine göre; 2013 yılında cari fiyatlarla ise, tarımsal GSYH 116 Milyar TL, tarımın payı ise, %7.4'tür. Türkiye'deki tarım sektörünün potansiyeli ekonomik anlamda etkisi olması nedeniyle tarımsal öğrenimin de önemini arttırmaktadır. Tarımsal yükseköğrenim dünya ülkelerinde çeşitli şekillerde görülmektedir.

Gelişmiş bazı ülkelerde tarımsal yükseköğretime ilişkin olarak, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Avrupa Birliği (AB) ülkeleri geneli, Japonya ve Avustralya örnekleri seçilmiştir. ABD'de tarımsal yükseköğretimde ağırlık eyalet üniversitelerinde olduğundan bu üniversitelerde "Ziraat Mühendisliği" eğitimi, Mühendislik Fakülteleri ve tarıma dayalı fakültelerin eğitimi içinde program ya da bölüm şeklindedir. ABD'de, ülkenin yapısına uygun olarak, diğer eğitim sistemlerinde olduğu gibi tarımsal yükseköğretimde de kalite ve özellikle girişimcilğe yönelik, sürekli değişim vardır (Sabancı 2004). AB ülkelerinde son yıllarda önemli değişimler yapılarak, tarımsal yükseköğretimde de Bologna Deklarasyonu Kriterleri esas alınmış ve böylece entegre programlar, ortak kredi sistemi, karşılıklı değişim olanakları ve kalitenin artırılması gibi birlikler getirilmiştir (Ülger ve Gönülol 2006). Bologna süreciyle birlikte Avrupa yükseköğretim sistemini dönüştüren en önemli hamle, kuşkusuz yükseköğretimin iki/üç döngülü sisteme geçişidir. Bologna Sürecine üye ülkelerin birçoğu iki/üç döngülü sisteme geçişi tamamlamıştır (Rauhvargers ve ark. 2009). Türkiye yükseköğretim sistemi eskiden beri zaten üç döngülü sistemi uygulayan bir yapı olduğu için Avrupa yükseköğretimindeki bu en tartışmalı uygulama, Türkiye'de tartışılmamıştır. Dahası, Almanya ve İngiltere gibi birçok ülke lisans eğitimini üç yıla indirmesine rağmen Türkiye'de lisans eğitiminin indirilmesine ilişkin bir tartışma söz konusu olmamıştır (Çelik, 2012). 1846 yılında İstanbul-Yeşilköy Ayamama Çiftliği'nde kurulan Ziraat Mektebi Aliye'si ile başlayan tarımsal öğrenimi 2015 yılı itibarıyla 169 yıldır devam etmektedir. 2014 yılında yayınlanan ÖSYM (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi)'nin üniversite tercih kılavuzunda yer almış olan Türkiye'de 33 farklı isimde ziraat

fakültesi bulunmaktadır. Tarımsal üretim için teknik eleman yetiştiren ziraat fakülteleri eğitimde son yıllarda yeni yapılanmaya gitmektedir. Farklı isimlerde fakülteler kurulmakta farklı işleve sahip bölümler açılmaktadır. Tarım ve doğa bilimleri fakültesi, tarım bilimleri ve teknolojileri fakültesi gibi çeşitli isimlerde kurulan fakülteler örnek gösterilebilir. Bu fakültelerden mezun olanlar ziraat mühendisliği unvanı alabilmektedirler.

Türkiye'de Ziraat Mühendisinin sayısal olarak varlığı, AB ülkelerinin toplam Ziraat Mühendisi sayısının 20 katından daha fazladır (İnan 2005; Ülger 2005). Artan sayı ile eğitim-öğretim kalitesindeki düşüş, ziraat mühendislerinin yapacağı işlerin büyük çoğunluğunun diğer meslek gruplarının, hatta eğitimsiz kişilerin eline geçmesine neden olmuştur (Demir ve ark. 2006). Türkiye'deki ziraat fakültelerinde öğrenim gören öğrencilere yönelik seçmeli girişimcilik derslerinin olmaması veya sayısının yetersiz olması nedeniyle öğrencilerin girişimcilik yönlerinin zayıf kalmasına neden olacaktır. Devlet Planlama Teşkilatı (2000); 8. Kalkınma Planında mesleklerin doygunluk oranı hesaplaması yapılarak insan gücü mevcut durumunda, başta ziraat ve inşaat mühendisliği olmak üzere bazı alanlarda arz fazlalığı dikkat çektiği ifade edilmiştir. Çizelge 1'de 2014 yılı ÖSYM tarafından üniversitelerin fakülte ve bölümlerine tahsis edilen kontenjan sayıları verilmiştir.

Bu kontenjanların yanı sıra yeni bölüm ve yeni ziraat fakülteleri açılma sürecindedir. Bunun yanında bazı üniversitelerde Tarım Makineleri ve Tarımsal Yapılar ve Sulama gibi bölümler birleştirilip Biyosistem Mühendisliği bölümleri açılmıştır. Çizelge 2'de bölümlerin kontenjan durumları verilmiştir.

Çizelge 2'de bölümlerin doluluk oranlarına bakıldığında bitki koruma, tarım ekonomisi, tarımsal genetik mühendisliği gibi bölümler tamamen dolu durumdadır. Bunun yanı sıra tarım makineleri ve tarımsal yapılar ve sulama gibi bölümlerin kontenjan sayılarının yarısı boş kalmış durumdadır. Tarımsal üretime teknik destek sağlayan ziraat mühendisleri eğitim sürecindeki motivasyonları mesleğe karşı tutum ve davranışlarını da etkileyeceği düşünülmektedir. Türkiye'de ziraat fakültelerinde okuyan öğrencilerin ziraat mühendisliği mesleği konusundaki düşünceleri tarımın geleceğine yön vermektedir. Özellikle çağa uygun eğitim sistemi, tarımsal yükseköğretimde büyük önem taşımaktadır. Ziraat mühendisi adaylarının

mesleki uygulamalarda aşinalık kazanmaları mesleklerinde daha başarılı olmalarında kolaylık sağlayacaktır. Türkiye'deki tarımsal yapıya uygun eğitimlerin verilmesi, mesleki açıdan istihdam konusunda da olumlu sonuç oluşturacaktır.

Türkiye'nin tarımsal yapısı dikkate alındığında, bugünkü arazi dağılımı, arazi yapısı ve gelir durumu nedeniyle tarımsal işletmelerin %95'inin ziraat mühendisi istihdam edemeyeceği açıktır. Üretici ulaşabildiği ziraat mühendisinden tahıldan sebze, endüstri bitkilerinden meyve

Çizelge 1. ÖSYM 2014 Yerleştirme Kılavuzuna Göre Bölüm ve Kontenjanların Dağılımı
Table 1. Distribution of the Department and Quotas by 2014 SSPC Chapter Guide

Üniversiteler	Fakülteler	Bölümler	Toplam Kontenjan
Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Bolu)	Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi	Tarla Bitkileri	30
Adnan Menderes Üniversitesi (Aydın)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarım Ekonomisi, Tarımsal Biyoteknoloji, Tarla Bitkileri, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme, Zootečni, Bitki Koruma, Biyosistem Mühendisliği, Peyzaj Mimarlığı, Su Ürünleri Mühendisliği, Süt Teknolojisi	355
Ahi Evran Üniversitesi (Kırşehir)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarımsal Biyoteknoloji, Tarla Bitkileri, Zootečni	135
Akdeniz Üniversitesi (Antalya)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Peyzaj Mimarlığı, Tarım Ekonomisi, Tarım Makineleri, Tarımsal Yapılar ve Sulama, Tarla Bitkileri, Toprak Bilimi ve Bitki, Zootečni	276
Ankara Üniversitesi (Ankara)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bahçe Bitkileri Bitki Koruma, Peyzaj Mimarlığı, Su Ürünleri Mühendisliği, Süt Teknolojisi, Tarım Ekonomisi Tarım Makineleri, Tarımsal Yapılar ve Sulama, Tarla Bitkileri, Toprak Bilimi ve Bitki, Zootečni	462
Atatürk Üniversitesi (Erzurum)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Gıda Mühendisliği, Tarım Ekonomisi, Tarım Makineleri, Tarımsal Biyoteknoloji, Tarla Bitkileri, Zootečni	682
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri	40
Bingöl Üniversitesi	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri, Bitki Koruma	90
Bozok Üniversitesi (Yozgat)	Tarım ve Doğa Bilimleri Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri, Bitki Koruma	90
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri, Bitki Koruma, Tarım Ekonomisi, Zootečni, Tarım Makineleri, Tarımsal Biyoteknoloji, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme	241
Çukurova Üniversitesi (Adana)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri, Bitki Koruma, Tarım Ekonomisi, Zootečni, Tarım Makineleri, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme, Peyzaj Mimarlığı, Gıda Mühendisliği, Tarımsal Yapılar ve Sulama	432
Dicle Üniversitesi (Diyarbakır)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri, Bitki Koruma, Zootečni	135

Kaynak: ÖSYM, 2014.

Çizelge 1. ÖSYM 2014 Yerleştirme Kılavuzuna Göre Bölüm ve Kontenjanların Dağılımı (Devamı)
Table 1. Distribution of the Department and Quotas by 2014 SSPC Chapter Guide (Continuous)

Ege Üniversitesi (İzmir)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri, Bitki Koruma, Tarım Ekonomisi, Zootečni, Tarım Makineleri, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme, Peyzaj Mimarlığı, Tarımsal Yapılar ve Sulama, Süt Teknolojisi	345
Erciyes Üniversitesi (Kayseri)	Seyrani Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri, Bitki Koruma, Zootečni, Biyosistem Mühendisliği, Tarımsal Biyoteknoloji	196
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri, Tarımsal Biyoteknoloji, Zootečni	140
Gaziosmanpaşa Üniversitesi (Tokat)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Biyosistem Mühendisliği, Tarım Ekonomisi, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme	195
Harran Üniversitesi (Şanlıurfa)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Gıda Mühendisliği, Tarım Ekonomisi, Tarımsal Yapılar Sulama, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme, Zootečni	265
Iğdır Üniversitesi	Iğdır Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Biyosistem Mühendisliği, Tarım Ekonomisi	105
İnönü Üniversitesi (Malatya)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma	75
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Biyosistem Mühendisliği, Tarım Ekonomisi, Gıda Mühendisliği, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme, Zootečni	260
Mustafa Kemal Üniversitesi (Hatay)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Biyosistem Mühendisliği, Tarım Ekonomisi, Gıda Mühendisliği, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme, Zootečni	285
Namık Kemal Üniversitesi (Tekirdağ)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Biyosistem Mühendisliği, Tarım Ekonomisi, Tarımsal Biyoteknoloji, Gıda Mühendisliği, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme, Zootečni	315
Niğde Üniversitesi	Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi	Bitkisel Üretim ve Teknolojileri, Tarımsal Genetik Mühendisliği	60
Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Tarım Ekonomisi, Tarım Makineleri, Tarımsal Yapılar ve Sulama, Tarımsal Biyoteknoloji, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme, Zootečni	260
Ordu Üniversitesi	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Gıda Mühendisliği, Peyzaj Mimarlığı, Tarla Bitkileri, Zootečni	185
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi (Rize)	Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri	50
Selçuk Üniversitesi (Konya)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Gıda Mühendisliği, Peyzaj Mimarlığı, Tarla Bitkileri, Zootečni, Tarım Ekonomisi, Tarım Makineleri, Tarımsal Yapılar ve Sulama, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme	355

Kaynak: ÖSYM, 2014.

Çizelge 1. ÖSYM 2014 Yerleştirme Kılavuzuna Göre Bölüm ve Kontenjanların Dağılımı (Devamı)**Table 1.** Distribution of the Department and Quotas by 2014 SSPC Chapter Guide (Continuous)

Siirt Üniversitesi	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Tarla Bitkileri	50
Süleyman Demirel Üniversitesi (Isparta)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Zootečni, Tarım Ekonomisi, Tarımsal Biyoteknoloji, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme, Tarımsal Yapılar ve Sulama	245
Şirnak Üniversitesi	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri	30
Uludağ Üniversitesi (Bursa)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Biyosistem Mühendisliği, Gıda Mühendisliği, Tarım Ekonomisi, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme, Zootečni	303
Uşak Üniversitesi	Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Zootečni	125
Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van)	Ziraat Fakültesi	Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Tarla Bitkileri, Tarımsal Biyoteknoloji	85

Kaynak: ÖSYM, 2014.

Çizelge 2. Bölümlerin kontenjan/yerleştirme durumu**Table 2.** Status quota/ placement of departments

Bölümler	Bölüm	Puan Türü	Kontenjan	Yerleşen	Doluluk (%)
Bahçe Bitkileri	28	MF-2	1016	901	87.6
Bitki Koruma	24	MF-2	886	886	100.0
Bitkisel Üretim ve Teknolojileri	1	MF-2	31	31	100.0
Biyosistem Mühendisliği	8	MF-4	288	179	60.7
Süt Teknolojisi	3	MF-2	114	39	32.6
Tarım Ekonomisi	17	TM-1	639	639	100.0
Tarım Makineleri	8	MF-4	218	78	32.1
Tarımsal Biyoteknoloji	10	MF-3	376	349	91.3
Tarımsal Genetik Mühendisliği	1	MF-3	31	31	100,0
Tarımsal Yapılar ve Sulama	8	MF-4	280	128	42.2
Tarla Bitkileri	28	MF-3	1015	921	90.9
Toprak Bilimi ve Bitki Besleme	16	MF-2	553	389	65.7
Zootečni	21	MF-2	683	399	55.5
TOPLAM	173	-	6130	4970	81,9

Kaynak: ZMO, 2013

ve hayvancılığa ait konularda mekanizasyonu da dahil, her türlü sorununa çare beklemektedir (Yağcıoğlu 2006). Çizelge 3'te Türkiye'nin tarım alanları dağılımı verilmiştir.

Toplam tarım alanları yıllara göre bakıldığında her ne kadar dalgalanmalar görülse de genel anlamda azalma görülmektedir (Çizelge 3). Aynı durum ekilen alan içinde geçerlidir. 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı kanun ile birçok köy mahalle olmuş ve buralardaki tarım arazileri imara açılır duruma gelmiştir. Tarım arazilerinin azalmasıyla birlikte ziraat mühendislerinin çalışma alanları da daralmaktadır. Çizelge 4'te Türkiye'de tarımsal İşletme büyüklüğü ve tarım arazisinin tasarruf şekline göre işletme ve işledikleri arazilerin dağılım oranları verilmiştir.

Türkiye'de tarımsal işletmeler parçalı ve küçük işletmeler olduğu göze çarpmaktadır. Türkiye'deki işletme büyüklükleri ziraat

mühendisi istihdam edecek düzeyde değildir. Çünkü çoğu tarım işletmesi aile işletmesi konumunda olup, büyümemiştir.

Tarımsal yayım ve üretimin teknik boyutunu ziraat mühendislerinin yürüttüğü Türkiye'de, mesleğin geleceği ve sorunların tespiti önemlidir. Ziraat mühendisi adaylarının bu konudaki düşüncelerinin belirlenmesi ziraat mühendisliği eğitimine yön verebilecektir.

Bu çalışmada Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencilerinin ziraat mühendisi mesleğinden beklentilerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amacın yanı sıra, mezun olduktan sonraki dönemde çalışmak istedikleri sektör, mesleğe karşı tutumları, kamu veya özel sektörde istihdam konusundaki düşünceleri, ziraat fakültesinde aldıkları uygulamalı eğitimlerin yeterlilikleri, girişimcilik ruhuna sahip olup

olmamaları, alternatif meslek düşünceleri, düşünceleri ve ücret konusundaki düşünceleri akademik kariyer düşünceleri, mesleki çalışma incelenmiştir. hayatında karşılaşılabilecek sorunlar hakkındaki

Çizelge 3. Türkiye Tarım Alanlarının Dağılımı (Bin Hektar)

Table 3. Distribution of agricultural areas in Turkey (thousand hectares)

Yıllar	Toplam tarım alanı	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı		Sebze bahçeleri alanı	Meyveler, içecek ve baharat bitkileri alanı	Çayır ve mera arazisi
		Ekilen alan	Nadas			
2001	40 967	17 917	4 914	909	2 610	14 617
2002	41 196	17 935	5 040	930	2 674	14 617
2003	40 644	17 408	4 991	911	2 717	14 617
2004	41 210	17 962	4 956	895	2 780	14 617
2005	41 223	18 005	4 876	894	2 831	14 617
2006	40 493	17 440	4 691	850	2 895	14 617
2007	39 505	16 945	4 219	815	2 909	14 617
2008	39 122	16 460	4 259	836	2 950	14 617
2009	38 911	16 217	4 323	811	2 943	14 617
2010	39 012	16 333	4 249	802	3 011	14 617
2011	38 231	15 692	4 017	810	3 091	14 617
2012	38 399	15 463	4 286	827	3 201	14 617
2013	38 423	15 613	4 148	808	3 232	14 617
2014	38 560	15 789	4 108	804	3 238	14 617

Kaynak: TÜİK, 2015a

Çizelge 4. Türkiye'de Tarımsal İşletme Büyüklüğü ve Tarım Arazisinin Tasarruf Şekline Göre Arazinin Dağılımı (%)

Table 4. Distribution of land by the agricultural land saving mode and size of agricultural farms in Turkey

İşletme büyüklüğü (dekar)	TOPLAM	Kendi arazisi olan işletmeler				Kendi arazisi olmayan işletmeler							
		Yalnız kendi arazisini işleyen		Hem kendi arazisini hem de başkasının arazisini işleyen		Yalnız kira ile arazi işleyen		Yalnız ortakçılık ile arazi işleyen		Diğer şekilde arazi işleyen		İki ya da daha fazla tasarruf şekli ile arazi işleyen	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Toplam	100.0	85.1	71.4	12.7	26.4	1.6	1.5	0.4	0.4	0.1	0.1	0.1	0.2
-5	100.0	95.2	94.7	2.1	2.3	2.2	2.3	0.6	0.7	-	-	-	-
5-9	100.0	96.2	95.9	2.2	2.4	1.3	1.4	0.2	0.2	0.0	0.0	0.1	0.1
10-19	100.0	94.2	94.0	4.1	4.3	1.3	1.3	0.3	0.2	0.1	0.1	0.0	0.1
20-49	100.0	89.9	89.1	0	8.9	1.5	1.4	0.5	0.5	0.0	0.0	0.1	0.1
50-99	100.0	82.7	81.2	14.6	16.0	2.0	2.1	0.5	0.5	0.1	0.1	0.1	0.1
100-199	100.0	72.7	70.9	24.7	26.5	1.9	1.9	0.5	0.5	0.1	0.1	0.1	0.1
200-499	100.0	64.7	62.2	33.4	35.8	1.4	1.5	0.4	0.3	0.0	0.0	0.1	0.1
500-999	100.0	55.2	53.1	42.0	44.0	1.6	1.5	0.2	0.2	-	-	1.0	1.2
1000-2499	100.0	59.7	59.3	40.0	40.4	0.1	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1
2500-4999	10.0	65.7	63.7	33.8	35.7	0.2	0.2	0.3	0.4	0.1	0.1	-	-
5000+	10.0	83.3	92.1	14.3	6.3	1.4	0.5	0.6	0.1	0.5	1.0	-	-

Kaynak: TÜİK, 2015b.

A: İşletme B: Tarım Arazisi

2. Materyal ve Metod

2.1. Materyal

Çalışmanın ana materyalini Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilere uygulanan anket verileri oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra yurt içi ve yurtdışında yayınlanmış makaleler, bildiriler, internet gazeteleri, istatistiki veriler ve derlemelerden yararlanılmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması Aşamasında İzlenen Yöntem

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencileri ile birebir görüşülerek Ocak 2015 yılında anket yoluyla veriler toplanmıştır. Gayeli örnekleme yöntemi kullanılarak toplam popülasyonun (876 öğrencinin) % 30 (263 öğrenci) alınarak örnek hacmi belirlenmiştir. Belirlenen örnek hacmi, ana hacimdeki yüzdelikler dikkate alınarak bölümlere dağıtılmış ve anket uygulanmıştır.

2.3. Verilerin Analizinde Uygulanan Yöntem

Verilerin analizinde analiz yöntemi olarak Ki-Kare testi esas alınmıştır. Ki-Kare testleriyle ölçümlenen değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu durumda ise; ele alınan değişkenler arasındaki bağımlılık veya ilişkinin derecesini hesaplamak için bağımlılık katsayısı kullanılmıştır (Düzgüneş ve ark. 1983). Elde edilen veriler değerlendirmeye alınarak tablolar hazırlanmış, yüzde hesaplarına ver verilmiştir. Bazı çapraz tablolar oluşturularak Ki-Kare testi uygulanmıştır. Ayrıca Ki-kare testinde gruplar arasında anlamlı farklılık bulunan değişkenlerin bağımlılık katsayısı hesaplanarak aralarındaki ilişkinin derecesi belirlenmiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

Çizelge 5'de ankete katılan öğrencilerin bazı özellikleri verilmiş olup bunun yanı sıra aynı çizelgede öğrencilerin özel sektörden beklediği ücret, kırsalda geçmişi bulunup bulunmama, şuan Türkiye'deki ziraat fakültelerinin sayısı hakkındaki görüşleri, Ziraat Mühendisleri Odası'nı tanıma, yurt dışında çalışma istek

durumları ve kamuda istihdam edilen ziraat mühendislerinin vatandaşa karşı hizmet noktasında verimliliği hakkındaki görüş ve tutumları incelenmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin %57.8'i erkek iken, %42.2'si de kadındır. Ankete katılan öğrencilerin yaşamış olduğu bölgelere göre dağılımı ise, %20.9'u Akdeniz, %17.9'u İç Anadolu ve %16.7'si Ege Bölgesi'dir. Öğrencilerin yaş ortalaması 21,5 olup, aylık gelir ortalaması ise, 464.44 TL olarak bulunmuştur. Öğrencilerin yapmış olduğu ortalama aylık harcama miktarı ise, 430,25 TL'dir. Ortalama aylık harcama miktarına bakıldığında ise, öğrencilerin 34 TL civarında birikim yaptıkları görülmektedir. Kızıoğlu, Kızılaslan ve Gökçe (2013) Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencilerinin yeşil gıda ürünleri hakkındaki bilgi, görüş ve tutumları üzerine yapılan araştırmada görüşülen öğrencilerin demografik özellikleri incelenirken, yaş ortalamasının 21.97 olan öğrencilerin, aylık gelirlerinin 479.57 TL, aylık ortalama harcamalarının 471.53 TL olduğu görülmüştür. Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencilerinin üzerine yapılan araştırmada (Kiper, 2009), öğrencilerin aylık harcama tutarı ise en fazla % 32.2 ile 251-350 TL arasında olmuştur. Farklı bölgeler ve farklı yıllar itibarıyla öğrencilerin aylık gelir ve harcama tutarları değişmekte olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin mezun olduktan sonra istihdam sağlayacak olan, özel sektörden ücret beklentilerine bakıldığında % 45.2'si 2001 ile 3000 TL arasında ücret beklemektedir. Öğrencilerin kırsal alanlarda yaşamışlık durumları incelendiğinde %69.6'sı kırsal alanda yaşamış veya yaşamaya devam etmektedir. Buradan hareketle, kırsal alanlarda tarımsal üretimin yoğun olarak yapılması nedeniyle öğrenciler saha deneyimini az da olsa yaşamış durumdadırlar. Buradan hareketle öğrenciler mezun olup çalışmaya başladıklarında fazla zorlanmayacakları söylenebilir.

Türkiye'deki mevcut durumda faaliyette olan ziraat fakültelerinin sayıları hakkında öğrencilerin %68.1'i artık daha fazla ziraat fakültesi

açılmaması görüşündedir. Günümüz itibariyle öğrenciler meslekte istihdam sıkıntısı gördükleri için daha fazla fakülte ve bölüm açılarak sıkıntının daha fazla büyümemesini istemektedir. Ziraat fakültesine seçme nedenine göre %35.0'ı açıkta kalmamak için, %29.3'ü ise idealindeki meslek olduğu için tercihte bulunmuştur. Ziraat fakülteleri öğrencilerinin sosyal yapıları,

eğilimleri ve sorunları üzerinde bir araştırmada Demir, Pala ve Baytekin (2006) yapmış olduğu çalışmada; ziraat mühendisliği öğrencilerinin %75'i açıkta kalmamak için ziraat fakültesini seçmiştir. Görülmektedir ki öğrenciler sadece üniversite eğitimi almak için açıkta kalmamak için ziraat fakültelerini tercih etmektedir.

Çizelge 5. Öğrencilerin Bazı Özellikleri
Table 5. Some Characteristics of Students

Cinsiyet	Frekans		Yüzde	
	Erkek	152	57.8	
Kadın	111	42.2		
Bölgeler	Marmara	40	15.2	
	Ege	44	16.7	
	Akdeniz	55	20.9	
	Güney Doğu Anadolu	27	10.3	
	İç Anadolu	47	17.9	
	Doğu Anadolu	20	7.6	
	Karadeniz	30	11.4	
Özel Sektörden Beklenen Ücret	1500-2000	88	33.5	
	2001-3000	119	45.2	
	3001-4000	36	13.7	
	4001+	20	7.6	
Kırsal Köken	Evet	183	69.6	
	Hayır	80	30.4	
Ziraat fakültesini seçme nedeni	Açıkta Kalmamak	92	35	
	Aile İsteği	25	9.5	
	İdealindeki meslek	77	29.3	
	Neden belirtilmemiş	69	26.2	
Meslek örgütlerini tanıma	Evet	64	24.3	
	Hayır	199	75.7	
Yurtdışında Çalışma Durumu	Çalışmayı düşünmüyorum	55	20.9	
	TR' de iş bulamaz ise çalışırım	74	28.1	
	Çalışmayı düşünüyorum	134	51	
Kamu Zir. Müh. Etkinliği	Etkin çalışılmıyor	18	6.8	
	Personel sayısı yetersizliğinden kaynaklanan verimsizlik	109	41.4	
	Etkin bir şekilde çalıştıklarını düşünüyorum	136	51.7	
Ziraat Fak.Sayı Görüş.	Yeteri kadar var	73	27.8	
	Daha fazla açılmamalı	179	68.1	
	Yeterli değil	11	4.2	

Ayık, Özdemir ve Yavuz (2007) çalışmada, ziraat fakültesini kazanan öğrencilerin büyük

oranda meslek liselerinden geldikleri tespit edilmiştir. Göktolga, Gülse Bal ve Esengün

(2006) GOÜ ziraat fakültesi öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin sadece %18,66'sının ziraat fakültesini 1.tercih olarak yazdığı görülmektedir. En kalabalık grup olarak %36,57 ile 10-23. tercih grubu görülmektedir.

Kamuda çalışmakta olan ziraat mühendislerinin vatandaşa karşı hizmet noktasında verimliliği hakkında öğrencilerin görüşleri şu şekildedir; %51.7'si etkin bir şekilde çalıştıklarını, %41.4'ü de personel yetersizliğinden kaynaklanan hizmette verimsizlik olduğu

görülmüştür. Buradan hareketle personel yetersizliği dikkat çekmekte ve vatandaşa sunulan hizmette eksiklik olduğu düşünülmektedir.

Türkiye'de ziraat mühendislerinin sivil toplum kuruluşları öğrenciler tarafından %24.3 oranında tanınmaktadır. Meslek örgütlerinin, bu konuda yeterince tanıtımının yapılmadıkları görülmektedir. Çizelge 6'da öğrencilerin Ziraat Mühendisleri Odası'nın faaliyetleri hakkında tutumlarının dağılımı verilmiştir.

Çizelge 6. Öğrencilerin Ziraat Mühendisleri Odası'nın Faaliyetleri Hakkında Görüşleri

Table 6. Feedback about activities the chamber of agricultural engineers' of student

ZMO'nun Faaliyetleri Hakkında Görüşler	Frekans	Yüzde
Gereksiz faaliyetler yürüttüğünü düşünüyorum	90	34.2
Yapılan faaliyetlerin oldukça yerinde olduğunu düşünüyorum	15	5.7
Mesleğin istihdamı konusundaki faaliyetlerin yetersiz olduğunu düşünüyorum	138	52.5
Meslek haklarını savunma konusunda yetersiz olduğunu düşünüyorum	134	51.0
Oda aidat ücretleri yüksek olduğunu düşünüyorum	29	11.0

*Birden fazla cevap verilmiştir.

Ziraat Mühendisleri Odası sadece ziraat mühendislerinin sivil toplum kuruluşu değil aynı zamanda ziraat mühendisi adaylarının da sivil toplum kuruluşudur. Öğrenci kolu üyesi sistemi ile öğrenciler Ziraat Mühendisleri Odası'na üye olabilmektedir. Ankete katılan öğrencilerin Ziraat Mühendisleri Odası'nın yürütmüş olduğu

faaliyetler hakkındaki tutumlarına bakıldığında %52.5 oranında mesleğin istihdamı konusunda yürüttüğü faaliyetlerin eksikliği göze çarparken, %51.0 oranında da meslek haklarını savunma konusunda odayı yetersiz bulmuştur. Çizelge 7'de öğrencilerin özel sektör çalışma şartları hakkındaki görüşlerinin dağılımı verilmiştir.

Çizelge 7. Öğrencilerin Özel Sektör Çalışma Şartları Hakkındaki Görüşleri

Table 7. Students' opinions about private sector working conditions

Özel Sektör Çalışma Şartları Hakkında Düşünceler	Frekans	Yüzde
Ücret yeterli olmadığı düşünüyorum	202	76.8
Çalışma saatleri fazla olduğunu düşünüyorum	148	56.3
Mesleğin itibarı kalmadığını düşünüyorum	164	62.4
Tecrübe şartının arandığını düşünüyorum	143	54.4
Gelecek kaygısının yaşandığını düşünüyorum	144	54.8

*Birden fazla cevap verilmiştir.

Öğrenciler özel sektörde ücretin yeterli olmadığını düşünmektedir (%76.8). Bunun yanında özel sektörde mesleğin saygınlığı kalmadığını düşünmektedirler (%62.4) Çizelge 8'de öğrencilerin cinsiyete göre ziraat fakültesini tercih ederken fakülte hakkındaki bilgi durumları incelenmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre ziraat fakültesini tercih ederken fakülte hakkında bilgi durumlarına bakıldığında erkeklerin %69.7'si (106 kişi) ziraat fakültesini tercih

ederken bilgi sahibidir. Kadınların da %54.1(60 kişi)'i ziraat fakültesini tercih ederken bilgi sahibi değildir. Bu doğrultuda erkekler üniversite tercihlerin daha bilinçli gerçekleştirmektedirler. Yapılan Ki-Kare testine göre; ziraat fakültesi öğrencilerinin cinsiyeti ile ziraat fakültesini tercih ederken fakülte hakkında bilgi durumu arasında anlamlı bir bağımlılık olduğu görülmektedir. Farklılığa en çok sebep olan kesim erkek olup ziraat fakültesi tercihinde fakülte hakkında bilgi sahibi olan ve kadın olup ziraat fakültesi

tercihinde fakülte hakkında bilgisi olmayan öğrenciler olmuştur. Bağımlılık katsayısı 0.15 bulunmuştur. Demir, Pala ve Baytekin (2006) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin %64'ünün

meslekle ilgili bir araştırma yapmadan, %18'inin ise bu bölümü istemediği için araştırma yapmaya gerek duymadan tercih ettiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 8. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Fakülte Tercihinde Ziraat Fakültesi Hakkındaki Bilgi Durumu
Table 8. Knowledge status about faculty of agriculture in the faculty preferred by gender of students

Cinsiyet	Ziraat fakültesini tercih ederken fakülte hakkında bilgi durumu				Toplam	
	Hayır		Evet		Frekans	Yüzde
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde		
Kadın	51	45.9	60	54.1	111	100.0
Erkek	46	30.3	106	69.7	152	100.0
Toplam	97	36.9	166	63.1	263	100.0
$\chi^2=6.778$		SD=1	P-Value=0.009	CC=0.15		

Öğrencilerin %8'i meslekle ilgili bilgisi olduğunu belirtmiş, sadece %10'u Ziraat Mühendisliğiyle ilgili araştırma yapmışlardır.

Çizelge 9'da öğrencilerin mesleğin geleceğine yönelik görüşlerine göre mezun olduktan sonraki dönemde hızlı iş bulabilme düşünceleri

verilmiştir. Çizelge 9 incelendiğinde genel anlamda öğrenciler meslekten beklentileri olumsuz olmakla birlikte iş bulma konusunda karamsardırlar. Yapılan Ki-Kare testine göre; öğrencilerin mesleğin geleceğine yönelik

Çizelge 9. Öğrencilerin Mesleğin Geleceğine Yönelik Görüşlerine Göre Mezun Olduktan Sonraki Dönemde Hızlı İş Bulabilme Düşünceleri

Table 9. Thoughts in the quick job you can find the next term graduated according to the vision for the future of the profession of students

Mesleğin geleceği hakkındaki görüşler	Mezun olduktan sonra hızlı iş bulabilme konusundaki düşüncelerin dağılımı										Toplam	
	İş bulamazsam başka sektöre yönelirim		İşim hazır		Uzun süre işsiz kalırım		Mesleki belgeleri alırsam kolayca iş bulurum		Kamuda görev alıncaya kadar kamu sınavlarına hazırlanırım			
	Frek.	Yüzde	Frek.	Yüzde	Frek.	Yüzde	Frek.	Yüzde	Frek.	Yüzde	Frek.	Yüzde
Olumsuz	44	27.3	9	5.6	50	31.1	13	8.1	45	28.0	161	100.0
Olumlu	26	25.5	13	12.7	14	13.7	33	32.4	16	15.7	102	100.0
Toplam	70	26.6	22	8.4	64	24.3	46	17.5	61	23.2	263	100.0
$\chi^2=36.700$		SD=4		P-Value=0.000		CC=0.34						

görüşlerine ile mezun olduktan sonraki dönemde hızlı iş bulabilme düşünceleri arasında anlamlı bir bağımlılık olduğu görülmektedir. Bağımlılık kat

sayısı 0.34 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin mesleğin ve bölümün geleceği hakkındaki görüşleri Çizelge 10'da verilmiştir.

Çizelge 10. Öğrencilerin Mesleğin ve Bölümün Geleceği Hakkındaki Görüşleri

Table 10. Opinions of students about future trends and department

Mesleğin geleceği hakkındaki görüşleri	Bölümünün geleceği hakkındaki düşünceleri				Toplam	
	Olumsuz		Olumlu		Frekans	Yüzde
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde		
Olumsuz	145	90.1	16	9.9	161	100.0
Olumlu	16	15.7	86	84.3	102	100.0
Toplam	161	61.2	102	38.8	263	100.0
$\chi^2=1.445$		SD=1		P-Value=0.000		CC=0.07

Ankete katılan öğrencilerden mesleğin geleceği hakkında olumsuz tutum sergileyenlerin

%90.1'i aynı zamanda bölümün geleceği konusunda da olumsuz düşünmektedir. Farklılığa

en çok sebep olan grup yine aynı şekilde mesleğin geleceğine yönelik olumsuz tutumda olanlar ile bölümün geleceği hakkında olumsuz düşünen öğrencilerdir. Buradan hareketle öğrenciler hem meslek hem de bölümün geleceği için endişelidir denilebilir. Ayrıca yapılan Ki-Kare testine göre; öğrencilerin mesleğin geleceğine yönelik

görüşlerine ile bölümünün geleceği hakkındaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bağımlılık kat sayısı ise, 0.07'dir. Çizelge 11'de öğrencilerin mesleğin geleceği hakkındaki görüşleri ile ziraat mühendisliği mesleğini üniversite adaylarına tavsiye etme durumları incelenmiştir.

Çizelge 11. Öğrencilerin Mesleğin Geleceği Hakkındaki Görüşleri ile Mesleği Üniversite Adaylarına Tavsiye Etme Durumu

Table 11. Status advice university candidates to job with opinions of students about future trends

Mesleğin geleceği hakkındaki görüşleri	Ziraat mühendisliği mesleğini üniversite adaylarına tavsiye etme durumu				Toplam	
	Hayır		Evet		Frekans	Yüzde
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde		
Olumsuz	144	89.4	17	10.6	161	100.0
Olumlu	29	28.4	73	71.6	102	100.0
Toplam	173	65.8	90	34.2	263	100.0
$\chi^2=1.032$ SD=1 P-Value=0.000 CC=0.06						

Öğrencilerden mesleğin geleceği hakkında olumsuz düşünenlerin % 89.4'ü ziraat mühendisliği mesleğini üniversite adaylarına tercih etmemektedir. Öğrenciler ziraat mühendisliği mesleğinin geleceği konusunda endişeli oldukları için üniversite adaylarının bu konuda sorunlar yaşamamaları için tavsiye etmedikleri görülmektedir. Ayrıca yapılan Ki-Kare testine göre; öğrencilerin mesleğin

geleceğine yönelik görüşlerine ile Ziraat Mühendisliği mesleğini üniversite adaylarına tavsiye etme durumu arasından anlamlı bir bağımlılık olduğu görülmektedir. Bağımlılık kat sayısı ise 0.06 olarak hesaplanmıştır. Alınan derslerin modern ve bilimsel gereksinimlere uygunluğu ile uygulamalı mesleki derslerin yeterliliği Çizelge 12'de verilmiştir.

Çizelge 12. Alınan Derslerin Modern ve Bilimsel Gereksinimlere Uygunluğu ile Uygulamalı Mesleki Derslerin Yeterliliği

Table 12. Adequacy of applied professional courses compliance with the requirements of a modern and scientific lessons

Alınan derslerin gereksinimlere uygunluğu	Uygulamalı mesleki derslerin yeterliliği				Toplam	
	Yetersiz		Yeterli		Frekans	Yüzde
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde		
Hayır	171	98.8	2	1.2%	173	100.0
Evet	74	82.2	16	17.8%	90	100.0
Toplam	245	93.2	18	6.8%	263	100.0
$\chi^2=25.654$ SD=1 P-Value=0.000 CC=0.29						

Çizelge 12'ye göre ziraat fakültesinde alınan derslerin mesleki anlamda modern ve bilimsel gereksinimlere uygun olmadığını belirten %98.8'lik kesim aynı zamanda uygulamalı mesleki derslerin yetersiz olduğu düşüncesindedirler. Buradan hareketle ziraat fakültelerinde verilen eğitimin çağın

gereksinimlere uygun olmadığı görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin uygulamalı mesleki dersler konusunda eksiklik yaşadığı görülmekte, bu da mezun olduktan sonra çalışmaya başladıklarında zorlanacakları düşünülmektedir. Yapılan Ki-Kare testine göre; öğrencilerin alınan derslerin modern ve bilimsel gereksinimlere uygunluğu ile

uygulamalı mesleki derslerin yeterliliği arasında anlamlı bir bağımlılık gözlenmiştir. Bağımlılık katsayısı 0.29 olarak hesaplanmıştır. Çizelge

13'de ziraat mühendisliği mesleğinin saygınlığını koruma durumu incelenmiştir.

Çizelge 13. Ziraat Mühendisliği Mesleğinin Saygınlığını Koruma Durumu

Table 13. *The protection status respect of agricultural engineering profession*

Alınan Cevaplar	Frekans	Yüzde
Evet	6	2.3
Hayır	257	97.7
Toplam	263	100

Ankete katılan öğrencilerin % 97.7'si artık ziraat mühendisliği mesleğinin saygınlığının kalmadığını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda öğrencilerde motivasyon eksikliği görülmektedir.

Mesleğin saygınlığını kaybetmesi öğrencileri okul yaşamında ve mezuniyet sonrasında özgüven sendromuna sebebiyet verecektir. Çizelge 15'te ziraat mühendislerinin kamuya atanma sayısının yeterliliği incelenmiştir.

Çizelge 14. Ziraat Mühendislerinin Kamuya Atanma Sayısının Yeterliliği

Table 14. *Adequacy of public issue appointment of agricultural engineers*

Alınan Cevaplar	Frekans	Yüzde
Evet	4	1.5
Hayır	259	98.5
Toplam	263	100

Kamu alımlarının yetersizliğini öğrencilerin %98.5'i doğrulamaktadır. Ziraat mühendisi alımlarının düşük olması öğrencileri motivasyon eksikliğine sürüklemektedir. Özellikle Çizelge 10'da kamuda görev alınmaya kadar kamu sınavlarına hazırlanmayı düşünen %28'lik kesim için bu çok önemlidir.

4. Sonuç ve Öneriler

Gıda ile insanlığı arasında köprü görevi gören ziraat mühendisleri geleceğin besin arzı güvenliğinin sağlanmasında aktif rol üstlenmektedir. Ziraat mühendisi yetiştiren ziraat fakültelerinin bu konuda önemi büyüktür. Çünkü yetişmekte olan ziraat mühendisi adayları geleceğin tarımına yön verecek kişilerdir. GOÜ Ziraat fakültesinde yapılan bu araştırmada öğrencilerin Türkiye'nin her bölgesinden öğrenim görmek için geldiği görülmektedir. Öğrenciler geçimlerini ailelerinden gelen aylık ücret, bazı burs ve öğrenim kredisi ile yaşantısını sürdürmektedir. Öğrencilerin özel sektörden ücret beklentileri, Ziraat Mühendisleri Odası'nın belirlemiş olduğu 2015 yılı asgari ücrete tekabül etmektedir. Bu doğrultuda özel sektörde ziraat mühendisine ödenen ücretler konusunda

eksiklikler tespit edilmeli Ziraat Mühendisleri Odası'nın belirlemiş olduğu asgari ücret tarifesi uygulanması için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Öğrenciler boşta kalmamak için üniversite tercihleri ziraat fakültesi olmuştur. Bu gibi durumların ortaya çıkmaması için öğrencilerin kendi ideallerindeki mesleklere yöneltilmesi için orta öğrenimde planlamalara gidilmesi gerekmektedir. Ziraat Mühendisi meslek örgütleri öğrenciler tarafından yeterince tanınmadığı görülmektedir. Meslek örgütlerinin bu kapsamda kendi tanıtımına önem vermesi gerekmekte ve üniversitelerin ziraat fakültelerinde temsilci olarak öğrenciler görevlendirmeli ve temsilcilerle her zaman irtibat haline olmalıdır. Öğrenciler Ziraat Mühendisleri Odası'nın yürütmüş oldukları faaliyetlerden olan mesleğin istihdamı konusundaki faaliyetleri yetersiz bulmaktadırlar. Bunun yanı sıra meslek hakları ve özlük hakları gibi konularda da ZMO'nun faaliyetleri yetersiz olduğu görülmektedir. ZMO bu kapsamda ziraat mühendislerine istihdam konusunda daha fazla faaliyet içinde olması önerilebilir. Ayrıca ziraat mühendisliği istihdam alanını daraltan diğer meslek gruplarına verilen haklar konusunda ZMO'nun etkin bir çalışma yapması önerilebilir.

Öğrenciler mezun olduktan sonra yurtdışında çalışma düşünceleri bulunmaktadır. Aktif insan gücü konumunda olan ve kalifiye teknik eleman olan ziraat mühendislerinin ülke içinde değerlendirilmesi için istihdam olanakları sağlanmalıdır. Öğrenciler daha fazla ziraat fakültesi açılmaması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. 8. Kalkınma planında ziraat mühendisleri için arz fazlası ifadelerinin geçtiği görülmektedir. Bu kapsamda tarımsal yükseköğretimde düzenlemeye gidilmeli, ziraat mühendislerinin sayısı tespit edilerek kamu ve özel sektörün ihtiyacına göre fakülte yapılanması yapılması önerilebilir. Kamuda çalışmakta olan ziraat mühendislerinin vatandaşa hizmet sağlama noktasında öğrencilerin görüşü, kamudaki personel yetersizliğinden kaynaklanan verimsizlik olduğu dikkat çekmektedir. Öğrencilerin öğrenim süreçlerinde tarım il/ilçe müdürlükleri, araştırma enstitüleri gibi kamu kurumlarına mesleki tanıtım faaliyetleri için ziyaret etmeleri aynı zamanda mesleki uygulamalarda üreticilerle diyalog halinde olmaları nedeniyle bu eksiklikleri gözlemlenmiş oldukları düşünülmektedir. Aynı zamanda %69.6'sı kırsalda kökeni olması neticesinde bu eksikliği hizmet noktasında kendilerinin de gördüğü düşünülmektedir. Bu bağlamda kamu birimlerinde ziraat mühendisi sayısının artırılarak üreticiye daha iyi hizmet sağlanmalıdır. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre ziraat fakültesini seçerken önceden araştırma yaptıkları görülmektedir. Mezun olduktan sonra da erkek öğrencilerin iş arama noktasında ve kendini mesleki konuda geliştirme noktasında da daha etkin olacağı düşünülmektedir.

Öğrenciler mezun olduktan hemen sonra iş bulabilme konusunda karamsardılar. Mesleğin geleceği konusunda karamsar olanlar aynı şekilde uzun süre işsiz kalacağı endişesi taşımaktadırlar. Bir kısmı iş bulamadığında başka sektöre yönelmeyi düşünürken bir kısmı da kamu sınavlarına hazırlanmayı düşünmektedir. İşsiz kalma konusunda bir motivasyon eksikliği görülmekle birlikte istihdam sorununun öğrencilerin kişisel başarıları üzerinde de olumsuz etki yapacağı düşünülmektedir. Ankete katılan öğrencilerin hem meslekten hem de kendi

bölümlerinin geleceğini olumsuz görmektedir. Bu konuda da öğrencilerin motivasyon eksikliği yaşadığı görülmektedir. Mesleğin geleceği konusunda endişeli olan ziraat mühendisi adayları üniversite adaylarına ziraat mühendisliği mesleğini önermemektedir. Bu durum ziraat fakültelerine ayrılan kontenjanların tam doldurulmamasına neden olacaktır. Ziraat fakültelerinde verilen derslerin bilimsel yeterliğe uygunluğu konusunda öğrenciler yetersiz bulmuşlardır. Aynı zamanda uygulamalı derslerin de yetersizliği göze çarpmaktadır. Özellikle ziraat fakültesinde bölümlerin uygulamalı olması ancak uygulamaların yetersizliği meslek adaylarını iş hayatında zorlanmalarına neden olacaktır. Bu doğrultu da uygulamalı ders sayı sayısında düzenleme yapılmalıdır. Özellikle staj uygulamaları verimli geçmesi için programlama yapılmalı ve staj süreleri uzatılmalıdır.

Genel itibarıyla öğrencilerin işsizlik konusunda endişeli oldukları görülmelidir. Kamu alımların yetersiz olduğu görüşünde olan öğrenciler bu konuda motivasyon eksikliği hissetmektedir. Bu durum ise mesleki anlamda umutsuzluğa itmektedir. Mesleğin saygınlığını kaybetmesi de öğrenciler açısından bazı özgüven problemlerini ortaya çıkacaktır. Bunun yanında öğrenciler özel sektörün çalışma şartları konusunda olumsuz tutum sergilemektedir. Özellikle özel sektörden beklenen ücretin azlığı, mesleğin saygınlığının kalmaması gibi durumlar önem taşımaktadır. Ziraat mühendisi yetiştirilirken paydaşların da görüşü alınmalıdır. Üreticinin nasıl bir ziraat mühendisine ihtiyacı var ya da özel sektördeki firmaların hangi vasıfları taşıyan ziraat mühendisine talepleri var bu gibi durumlar detaylandırılarak bu doğrultuda öğrenim yapılmalı kontenjan sayıları buna göre belirlenmelidir. Tarımsal bilgi alanında meslek aktörlerinin bölümlere yerleştirilmesinde belli bir baraj puan uygulaması getirilmelidir. İstihdam konusunda ziraat mühendislerinin kendi istihdam alanlarını kendileri oluşturması için özel şirketlerin kurulmasında kolaylıklar sağlanmalı ve desteklenmelidir. Bunun yanında orman vasfını kaybetmiş hazine arazileri ziraat mühendislerine tahsis edilmeli, üretim yapılması için teşvik

verilmelidir. Meslek aktörlerinin yabancı dil konusuna öğrenim görmekte iken daha fazla ağırlık verilmelidir.

Kaynaklar

Ayık YZ, Özdemir A ve Yavuz U (2007). Lise türü ve mezuniyet başarısının kazanılan fakülte ile ilişkisinin veri madenciliği tekniği ile analizi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(2):441-454.

<http://edergi.atauni.edu.tr/ataunisobil/article/view/1020000453/1020000446> (Erişim Tarihi: 15.03.2015).

Çelik Z (2012). Bologna Süreci'nin Avrupa yükseköğretim sistemi üzerine etkileri. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 2(2):100-105.

http://higheredu-sci.beun.edu.tr/pdf/pdf_HIG_1565.pdf (Erişim Tarihi: 15.03.2015).

Demir A, Pala A ve Baytekin H (2006). Ziraat Fakülteleri Öğrencilerinin Sosyal Yapıları, Eğilimleri ve Sorunları Üzerinde Bir Araştırma, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 2(3): 259-267.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) (2000). Genel Durum Değerlendirmesi-Ekonomik Gelişmeler(Madde: 111), İnsan Gücü-Mevcut Durum(Madde:761), Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005, Ankara.

Düzgüneş O, Kesici T ve Gürbüz F (1983). İstatistik Metotları 1. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları:861, Ders Kitabı:229, Ankara.

Göktolga ZY, Bal SG ve Esengün K (2006). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencilerinin ziraat fakültelerindeki eğitim hakkında görüşlerinin incelenmesi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 23(2):32-38. http://ziraatdergi.gop.edu.tr/Makaleler/1864192945_3_3-38.pdf (Erişim Tarihi: 15.03.2015).

İnan İH (2005). Alman Üniversitelerinde Tarımsal Eğitimin Yeniden Düzenlenmesi Raporu, Tekirdağ Üniversitesi, Tekirdağ Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Tekirdağ.

http://journal.tarekoder.org/archive/2001/2001_01_06.pdf (Erişim Tarihi: 15.03.2015).

Kızıloğlu R, Kızılaslan H ve Gökçe C (2013). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğrencilerinin Yeşil Gıda Ürünleri Hakkındaki Bilgi, Görüş ve Tutumları Üzerine Araştırma, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Bilimsel Araştırma Dergisi, 1(6):19-30.

Kiper T (2009). Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi (Tekirdağ) Öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 6(2):191-201.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) (2014). Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Kılavuzu,

<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2014/OSYS/Tercih/2014-OSYSKONTKILAVUZU14072014.pdf>(Erişim Tarihi: 13.03.2015).

Rauhvargers A, Deane C ve Pauwels W (2009). Bologna ProcessStocktaking Report.

http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Stocktaking_report_2009_FINAL.pdf (Erişim Tarihi: 15.03.2015).

Sabancı A (2004). Avrupa Birliği ve Tarımsal Yüksek Öğretim. Tarım ve Mühendislik Uluslararası Sempozyumu, 12-16 Ocak 2004, Ziraat Mühendisleri Odası, Ankara.

TÜİK 2015. Cari Fiyatlarla Tarımsal GSYH ve Tarımın Payı- Sabit Fiyatlarla Tarımsal GSYH ve Gelişme Hızı,

<https://www.tarim.gov.tr/SGB/Belgeler/Veriler/GSYIH.xlsx>, (Erişim Tarihi: 13.03.2015).

TÜİK 2015a. Türkiye Tarım Alanlarının Dağılımı, http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=156, (Erişim Tarihi: 15.03.2015).

TÜİK 2015b. İşletme büyüklüğü ve tarım arazisinin tasarruf şekline göre işletme ve işledikleri arazi, http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1046, (Erişim Tarihi: 15.03.2015).

Ülger P (2005). Tarımsal yükseköğretimde yapılanma ve çözüm önerileri. Tarımsal öğretimin 159 yılı konferansı. Ondokuzmayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Samsun.

Ülger P ve Gönülol E (2006). Tarımsal yükseköğretimde yeniden yapılanmanın gereği. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 3(1): 25-31.

Yağcıoğlu A(2006). Türkiye’de ziraat mühendisliği öğretimine ilişkin öneriler. Tarım Makinaları Bilimi Dergisi, 2(1):25-31.

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tarmak/article/download/5000061375/5000057872>(Erişim Tarihi: 13.03.2015).

Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) (2013). Tarımsal Yükseköğretim Üzerine Bir Değerlendirme, http://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=20783&tipi=5&sube=0, (Erişim Tarihi: 13.03.2015).